

Miljöprövning 2023

Prövning av miljöfarlig verksamhet
enligt 9 kap. miljöbalken

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Titel: Miljöprovning 2023, Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken

Författare: Marika Lundmark och Ulrika Samuelsson

ISSN: 1403-168X

Rapportnummer: 2024:21

Utgivningsår: juni 2024

Omslagsbild: Martin Fransson

Förord

Miljöprövningen i Västra Götaland går bra! Handläggningstiden är ca 8 månader från inkommen ansökan till beslut räknat som median, jämfört med 11 månader som median för alla län.

På Länsstyrelsen i Västra Götaland har vi under flera år arbetat intensivt med verksamhetsutveckling av miljöprövningsprocessen. Ett uppskattat initiativ under året har varit att vi har infört tidplaner för ansökan som vi delger sökanden i samband med att en eventuell komplettering går ut samt att vi har haft fyra uppskattade träffar med verksamhetsutövare, konsulter och ombud.

Under året hade vi sammanlagt 83 samråd inför tillståndsansökan av miljöfarlig verksamhet. I normalfallet har vi drygt 50 per år så det har varit en rejäl ökning och det varslar om hög arbetsbelastning kommande år.

Vi har även arbetat vidare med team-baserat arbetssätt för prövning av riktigt stora etableringar. Det innefattar även tidig dialog med verksamhetsutövaren, innan samrådet, och syftar till att ge både länsstyrelsens medarbetare och verksamhetsutövaren möjlighet att hitta knäckfrågorna i ett tidigt skede. Vi märker att det team-baserade arbetssättet är uppskattat och efterfrågas av många verksamhetsutövare men tyvärr räcker våra resurser enbart till ett eller två ärenden per år.

Vi har under året arbetat intensivt med två anläggningar för havsbaserad vindkraft. Minst två ytterligare ansökningar väntas under 2024. Våra vindkraftshandläggare har därför behövt sätta sig in i en hel del ny lagstiftning och nya processer.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har dessutom fått samordningsansvaret för ett regeringsuppdrag som gäller alla 21 länsstyrelser och bl.a. handlar om att utveckla miljöprövningen och göra den mer effektiv och förutsebar och kortar handläggningstiderna. I uppdraget ingår att förenkla för verksamhetsutövarna och utveckla samarbetet mellan länsstyrelserna, bl.a. för att hitta gemensamma arbetssätt och bedömningar och även bidra till att länsstyrelserna delar kompetens och bistår varandra vid arbetstoppar. Uppdraget ska senast den 31 december 2024 delredovisas till Regeringskansliet.

Ulrika Samuelsson
Enhetschef
Miljöprövningsenheten
Västra Götaland

Innehåll

FÖRORD	3
SAMRÅD	5
BESLUT	7
Helprovningar och ändringstillstånd	7
Branschfördelning	8
Handläggningstider	9
Skillnad mellan ärenden med liten MKB och MKB	11
Jämförelse med andra MPD:er	13
Övriga MPD-beslut	14
Övriga ärenden – total handläggningstid.....	16
YTTRANDEN TILL REGERINGEN	17
YTTRANDEN I DOMSTOLSÄRENDEN	17
MMD är förstainstans	17
ENKÄT OM NÖJDHET	18
AKTIVITETER UNDER ÅRET	20
Samrådsuppdraget	20
Prövningshandläggartäff i Umeå	21
Tre provningsdagar	21
Västsvenska Handelskammaren	21
Åtgärder och arbetsätt som effektiviserar arbetet.....	22
AVSTAMP INFÖR 2024	24
Nytt regeringsuppdrag	24

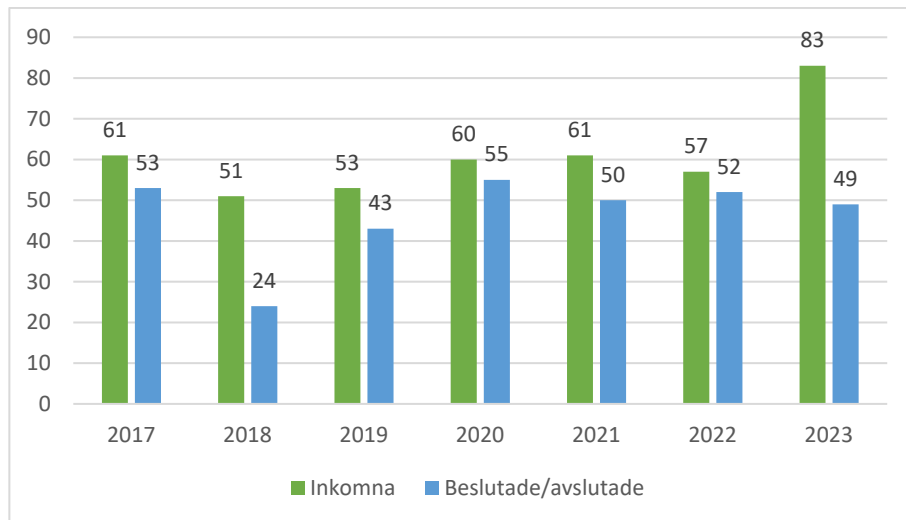
Samråd

Miljöprövningsprocessen inleds alltid med ett samråd.

Det är verksamhetsutövaren som håller i samrådet. Länsstyrelsen deltar alltid. Syftet med samrådsprocessen är att avgränsa ansökans innehåll och länsstyrelsens roll är att vägleda sökanden om vilka frågor som är särskilt viktiga att belysa i ansökan.

Vi avslutar alltid samrådet med ett meddelande om betydande miljöpåverkan eller ett beslut om betydande eller ej betydande miljöpåverkan. I dessa redogör länsstyrelsen för vad som bör ingå i ansökan, vilka remissinstanser som bör delta m.m.

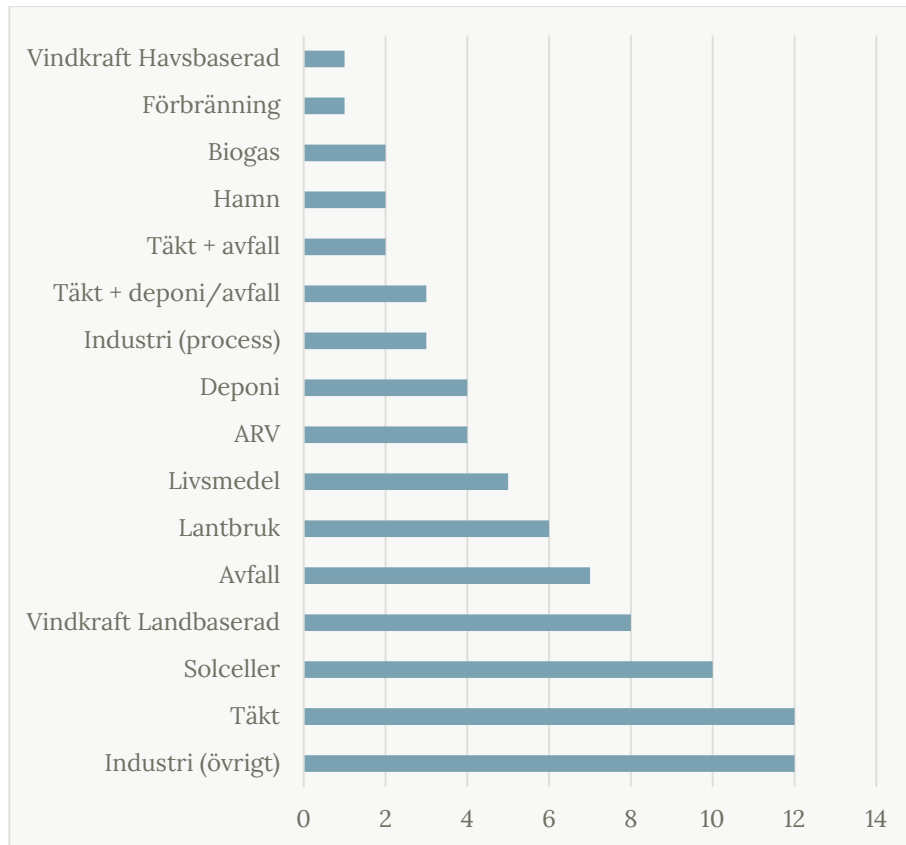
Antalet samråd i vårt län har varit relativt jämnt de senaste åren med runt 50 avslutade samråd per år (blå staplar i Figur 1 nedan). 2023 var inget undantag då vi avslutade 49 samrådsärenden. Däremot ökade antalet inkomna samråd markant under 2023 (gröna staplar i Figur 1 nedan). 83 samrådsärenden kom in vilket är det högsta någonsin. Många företag vill samråda om nytt tillstånd och även om inte alla samråd leder fram till en ansökan så indikerar det att vi kommer få en betydande ökning av inkommande ansökningar under 2024 och början på 2025.

Figur 1 Antal inkomna (gröna staplar) respektive avslutade (blå staplar) samrådsärenden per år under perioden 2017-2023

Om man tittar närmare på hur dessa dryga 80 inkommande samråd fördelar sig mellan olika branscher framgår två branscher som sticker ut jämfört med 2022. Det är landbaserad vindkraft och solcellsanläggningar där vi inte hade ett enda samråd i dessa branscher under 2022 men 2023 står dessa två branscher för drygt 20 % av alla inkommande samråd, se Figur 2 nedan. Solcellsanläggningar är per definition ingen prövningspliktig miljöfarlig verksamhet utan de flesta

solcellsanläggningar hanteras av Länsstyrelsens naturavdelning genom så kallade 12:6 samråd. Ett fåtal söker ett så kallat frivilligt tillstånd och genomgår en prövning i Miljöprövningsdelegationen.

Figur 2 Antal inkomna samråd 2023 fördelade på olika branscher

Även havsbaserad vindkraft är en bransch som ökat under 2023. Även om det inte är så många ärenden så är det stora, omfattande samråd. Övriga branscher har ökat med ett eller ett par samråd per bransch jämfört med 2022. Täkter var visserligen betydligt fler 2023 (12 st) jämfört med de fyra som var 2022 men 2022 var ett undantag. Tidigare år har antalet samråd för täkter varit i nivå med 2023 eller ännu fler.

Beslut

Helprövningar och ändringstillstånd

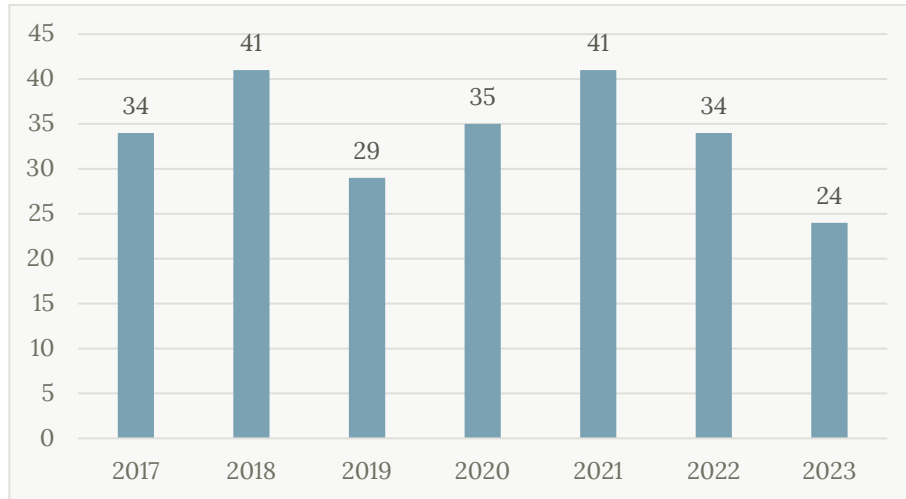
Västra Götaland är landets största länsstyrelse och vi har förhållandevis många prövningar varje år.

Under 2023 har 32 helprövningar och ändringstillstånd inkommit till vårt län och vi har beslutat i 24¹, se Figur 3 nedan. Det är färre än tidigare år. Antalet ändringstillstånd uppgår till cirka en femtedel av dessa.

Den 31 december 2023 pågick tillståndsprövning i 25 ärenden.

Helprövningar är ansökningar om nytt miljötillstånd, både vad gäller utökning av befintliga verksamheter och nyetableringar. **Ändringstillstånd** är ansökningar om ändring av en avgränsad del i ett redan befintligt tillstånd.

Tillståndsprocessen blir i stort sett densamma, men tillståndsansökan och villkoren begränsas till att endast avse den ansökta ändringen

Figur 3 Antal MPD-beslut om tillstånd till miljöfarlig verksamhet 2017-2023

Antalet beslut varierar något mellan åren, huvudsakligen beroende på hur många ärenden som har kommit in. Under 2023 kom 33 ansökningar om helprövningar och ändringstillstånd in. Beslutstakten var således något lägre än inflödet.

¹ Avvisade och återkallande ärenden har inte räknats med.

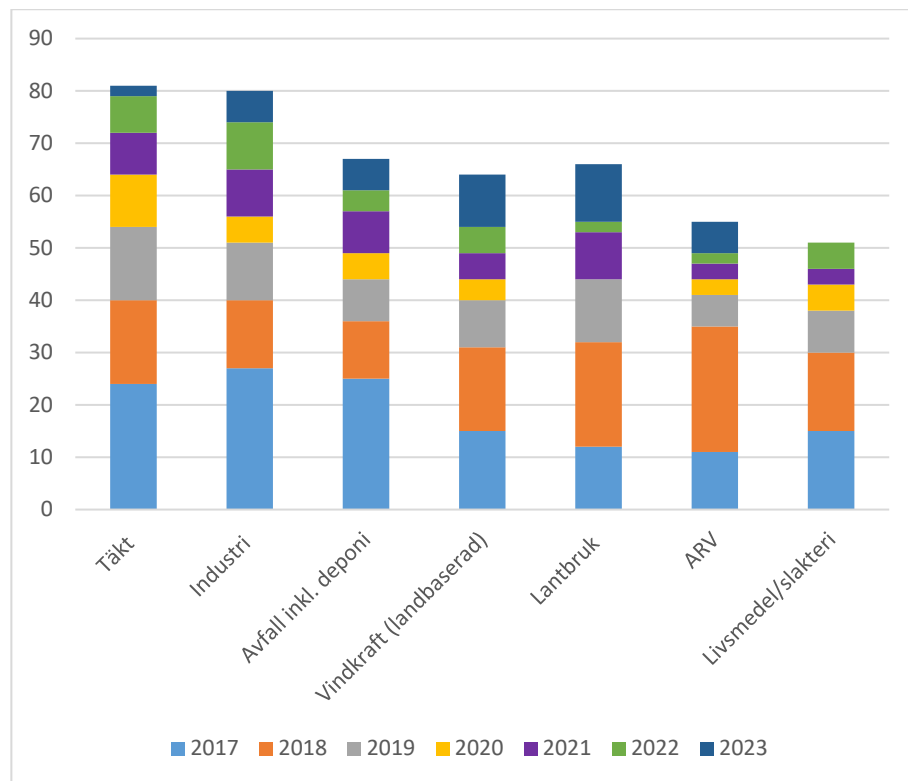
Andelen beslutade ändringstillstånd i förhållande till helprövningar var ca 10 % vilket var mindre än 2022 då andelen var drygt 20 %.

Branschfördelning

Våra handläggare arbetar huvudsakligen inom vissa specifika branscher även om det inte är vattentäta skott mellan dessa. Om det kommer in många ansökningar samtidigt inom en och samma bransch kan vi behöva fördela ärendena på handläggare som kanske inte har lika stor branschkunskap som den handläggare som normalt skulle ha handlagt ärendet. Vi har därför ett system med resurshandläggare, som innebär att en handläggare som är ny i en bransch alltid har en mer erfaren handläggare som kan stötta i bakgrunden.

Vi ser regelbundet över vilken bemanning vi har inom olika branscher och försöker rekrytera eller vidareutbilda handläggare med särskilt intresse för de områden där vi behöver förstärka kompetensen. Under 2023 har vi haft en bra mix och en bred kompetens mellan olika branscher.

Figur 4 nedan visar antalet inkomna ansökningar per under 2017-2023. Figuren syftar till att visa arbetsfördelningen per bransch.

Figur 4 Antal handlagda ärenden per bransch och år (helprövning och ändringstillstånd) 2017-2023.

Figur 4 visar vilka branscher som är dominerande i Västra Götaland över tid. Täkter har som enskild bransch dominerat i många år men har minskat de senaste åren. Fler och fler täkter ansöker även om hantering av avfall men i figuren ovan har även dessa registrerats i tåktstapeln.

En annan stor bransch är industri som förutom tillverkningsindustri även innefattar förbränningsanläggningar, flygplatser, hamnar och biogasanläggningar. För 2023 har 1 (en) ansökan om en solcellsanläggning hanterats och den finns med i stapeln industri trots att det inte kan räknas som en sådan.

Av Figur 4 framgår också att ansökningar för avloppsreningsverk (ARV) var många under 2018 men har sedan minskat och uppgår till en eller ett par per år.

Om man tittar på samtliga helprövningar och ändringstillstånd som vi hanterade under 2023 (både de som handlades och avslutades) så utgjorde knappt 20 % branscherna vindkraft, biogas och solcellsanläggningar.

Genom samråden kan vi till viss del förutse vilka branscher som kommer kräva våra resurser de kommande 1-3 åren. Utifrån de samråd vi har haft kan vi se att täkter och industri är fortsatt dominerande men att solceller och landbaserad vindkraft kommer att växa, se Figur 2 om samråd för olika branscher ovan.

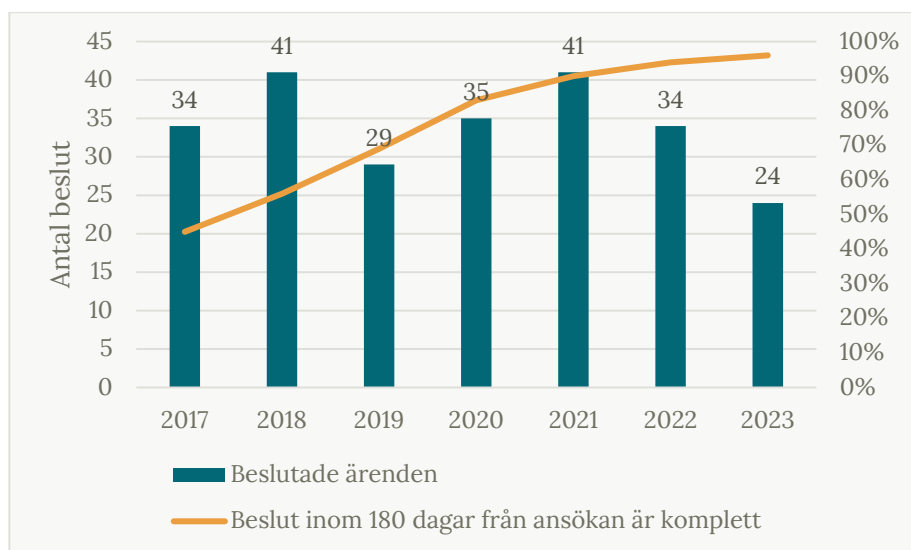
Handläggningstider

180-dagarsmålet (från komplett ansökan till beslut)

I Länsstyrelsernas regleringsbrev 2014 angav regeringen en måltid för prövning av miljöfarliga verksamheter (helprövningar och ändringstillstånd). Måltiden sattes till 180 dagar från att ansökan är komplett (klar att kungöras) till dess beslut i första instans fattas. Måltiden fanns kvar i regleringsbrevet under några år och har därefter blivit en målsättning som alla länsstyrelser arbetar efter. År 2015 klarade vi målet i endast 43 % av ärendena.

År 2016 påbörjade enheten för miljöprövning ett förbättringsarbete med målet att minst 90 % av prövningarna skulle få ett beslut inom 180 dagar från att ärendet var komplett.

Resultatet har successivt förbättrats och det är mycket glädjande att se att vårt arbete har gett så bra resultat. Av Figur 5 framgår att andelen ärenden som fått ett beslut inom måltiden 180 dagar från komplett ärende har ökat varje år. År 2023 klarades måltiden i 96 % av ärendena (orange linje).

Figur 5 Antal beslut (helprövning och ändringstillstånd) i relation till procentuell uppfyllnad av 180-dagars målet.

Antalet beslut under 2023 var visserligen få, bara 24 st (beroende på att inflödet av ärenden var ovanligt lågt). Kombinationen väldigt många fler samråd än normalt (se Figur 1 ovan) men ett lågt inflöde av ansökningar för samma handläggargrupp gjorde ändå att måltiden kunde hållas.

Det var ett ärende där handläggningstiden på 180 dagar inte klarades. Det var en nyetablering av en vätgasanläggning där det kom mycket synpunkter från remissinstanserna som behövde bemötas. Vi blev också nödgade att lämna anstånd, både till sökanden och till remissinstanser för att inkomma med yttrande. Totalt blev handläggningstiden 2,5 månader längre än målet på 180 dagar.

Total handläggningstid - inkommen ansökan till beslut

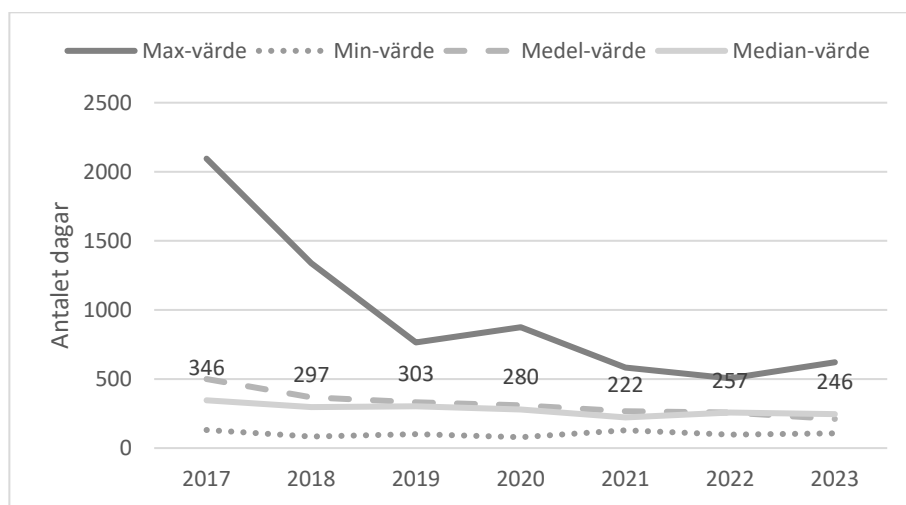
Från sökandens sida är man mer intresserad av handläggningstiden från inkommen ansökan fram till beslut i första instans än tiden från att ärendet är komplett fram till beslut. Här finns inga gemensamma regeringsmål eller annat som Länsstyrelserna har att förhålla sig till. Länsstyrelsen i Västra Götaland jobbar efter interna måltider.

För det fall det behövs, och om verksamheten utgör betydande miljöpåverkan (BMP), ska sökanden få ett föreläggande om komplettering senast 8 veckor efter att ansökan kom in. Av 18 ärenden som utgjorde BMP och därmed hade upprättat en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) var det endast en ansökan som kunde kungöras utan krav på kompletteringar. Av de övriga 17 var det 10 som fick ett kompletteringsföreläggande inom 8 veckor. 7 ärenden missade den interna måltiden med mellan 3 och 65 dagar.

I det fall vi av resursskäl behöver prioritera mellan att färdigställa ett

beslut eller arbeta med kompletteringsförläggandet prioriterar vi besluten.

Av Figur 6 framgår den totala handläggningstiden för ärenden som utgör helprövningar och ändringstillstånd från 2017-2023. Medelvärden har egentligen inte så stor betydelse eftersom enstaka ärenden får stort genomslag på medelvärdet. Medianvärdet är av större intresse. Den streckade linjen visar mediantiden och antal dagar är utskrivna för varje år.

Figur 6 Handläggningstid från inkommen ansökan till beslut 2017-2023. Mediantiden är utskriven med antalet dagar.

Av Figur 6 ovan framgår att mediantiden för en helprövning/ändringstillstånd i Västra Götaland de senaste tre åren legat på runt 250 dagar eller drygt 8 månader. År 2017 och dessförinnan hade vi något ärende som hade en riktigt lång handläggningstid från inkommen ansökan fram till beslut (> 5 år). Från 2021 och fram till idag varierar den maximala handläggningstiden för enstaka ärenden mellan 505 och 621 dagar. Det ärende som tog längst tid 2023 utgörs av en vindkraftspark där grunden till förseningen var att kommunen inte tillstyrkte etableringen förrän sökanden hade genomfört de krav om HIA (heritage impact assessment) som de ansåg behövdes för världsarvet Tanums hållristningar. MPD kunde varken tillstyrka eller avvisa tills detta vara klart.

Skillnad mellan ärenden med liten MKB och MKB

Ett stort antal verksamheter utgör per automatik så kallad betydande miljöpåverkan utifrån sin klassning i miljöprövningsförordningen. Dessa ska ta fram och bifoga en MKB till sin ansökan.

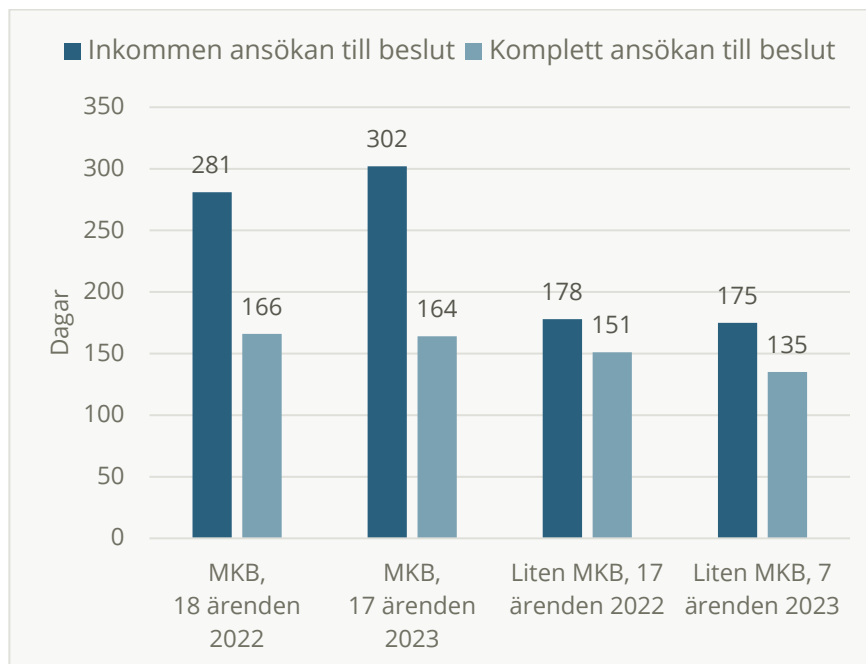
För de verksamheter som inte utgör betydande miljöpåverkan per automatik avgörs det under samrådet om deras verksamhet förväntas

medföra betydande eller ej betydande miljöpåverkan. De senare ska bifoga en så kallad liten MKB till sin ansökan.

Skillnaden mellan MKB, dvs. där verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, och tillståndsansökningar med liten MKB, dvs. där verksamheten inte kan antas medföra en betydande miljöpåverkan är avgörande för ansökans omfattning och innehåll. Som ett led i vår verksamhetsutveckling har vi under året fortsatt att arbeta aktivt med att skilja på handläggningen av tillståndsansökningar med MKB respektive liten MKB.

Samrådsunderlaget ska utgöra grunden till den lilla MKB:n och behöver vara så pass fylligt att vi redan i samrådsskedet får en klar bild av vilka frågor som ger väsentliga miljöeffekter. Det innebär att vi behöver veta storleksordningen på energiförbrukning, transporter, utsläpp till luft och vatten osv. Syftet är att vi ska kunna skriva ett så konkret meddelande om ej betydande miljöpåverkan som möjligt och i bästa fall helt eliminera behovet av kompletteringar i ett senare skede. Om kompletteringar av ansökan ändå behövs är vårt interna mål att det ska begäras inom fem veckor från inkommen ansökan. Som nämnts ovan prioriterar vi att färdigställa ett beslut före att handlägga ett nyinkommet ärende för det fall vi av resursskäl behöver prioritera.

Vårt arbetssätt har medfört kortare handläggningstider och minskat antalet kompletteringar avsevärt för dessa ärenden, se Figur 7 nedan.

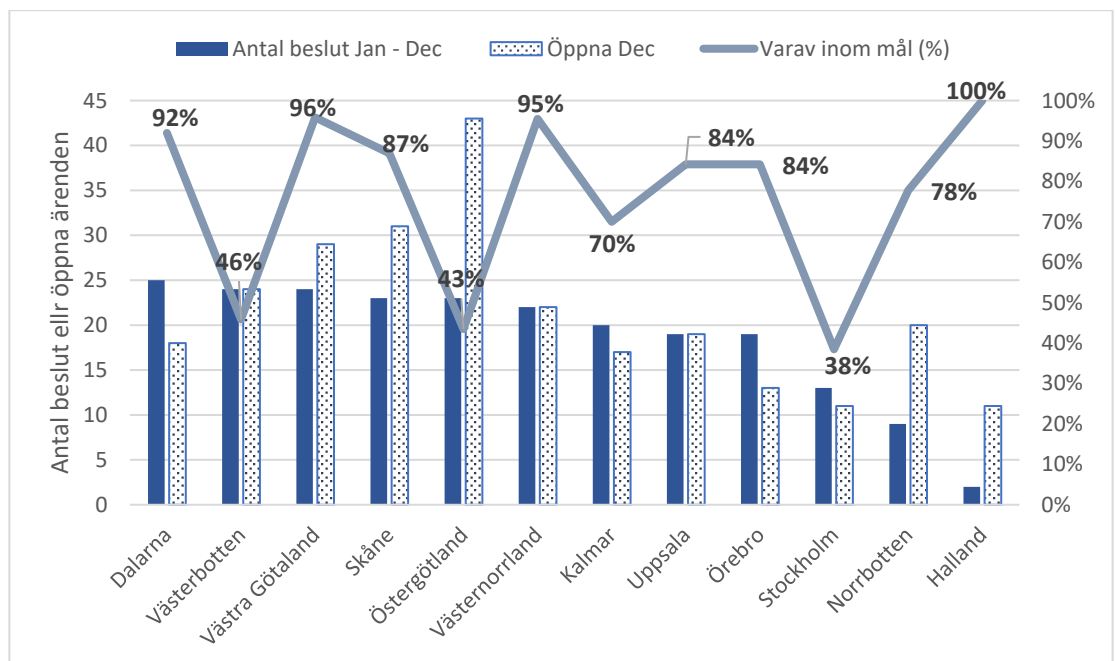

Figur 7 Tidsåtgång i antalet dagar (medianvärden) för ärenden som ska genomgå en specifik miljöbedömning (med en MKB) och en liten MKB 2022 respektive 2023.

Av Figur 7 ovan framgår att den totala tiden från inkommen ansökan till beslut är betydligt kortare för ärenden med en liten MKB. Det beror på att ärendena ofta kungörs utan kompletteringsrunda och ärendet avgörs på handlingarna. Brister kan ofta läkas med hjälp av att föreskriva villkor istället.

Jämförelse med andra MPD:er

Den statistik över handläggningstider som tas fram för varje MPD (tolv i landet) avser beslutade ärenden under det aktuella året. Ett ärende som tagit lång tid och avslutas ett visst år drar därmed ner statistiken för det aktuella året. I Figur 8 nedan visas en jämförelse mellan antalet fattade beslut (mörkblå staplar) i ärenden som rör helprövning och ändringstillstånd från landets samtliga MPD:er samt hur stor del av besluten som fattats inom handläggningsmålet 180 dagar från komplett ansökan (siffror i %). Diagrammet är sorterat efter antalet beslut (mörka staplar) i fallande ordning från vänster till höger. Prickade staplar anger antal öppna ärenden i dec 2023.

Figur 8 Jämförelse mellan antalet beslut om helprövning/ändringstillstånd (mörka staplar), antal öppna ärenden i dec 2023 (prickade staplar) och andel ärenden som klarats inom 180-dagarsmålet.

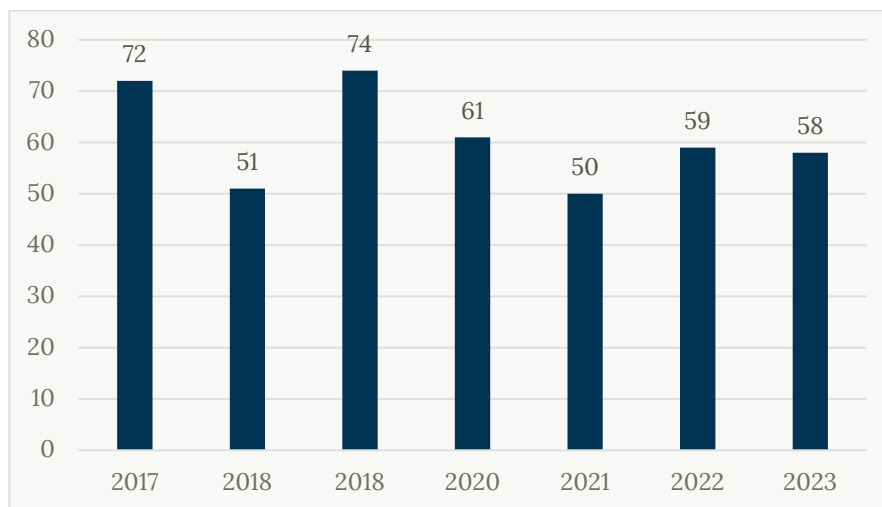
Av diagrammet framgår att Västra Götaland har bra beslutstakt och uppnår målet om handläggningstid på max 180 dagar efter att ärendet är komplett i 96 % av beslutade ärenden om helprövningar och ändringstillstånd. Vi har en beslutstakt som är något lägre än inflödet vilket syns genom att antalet inläggande ärenden inför 2024 är högre jämfört med antalet beslutade ärenden.

Övriga MPD-beslut

Förutom nya tillstånd i form av helprövningar och ändringstillstånd beslutar MPD även i följande ärenden:

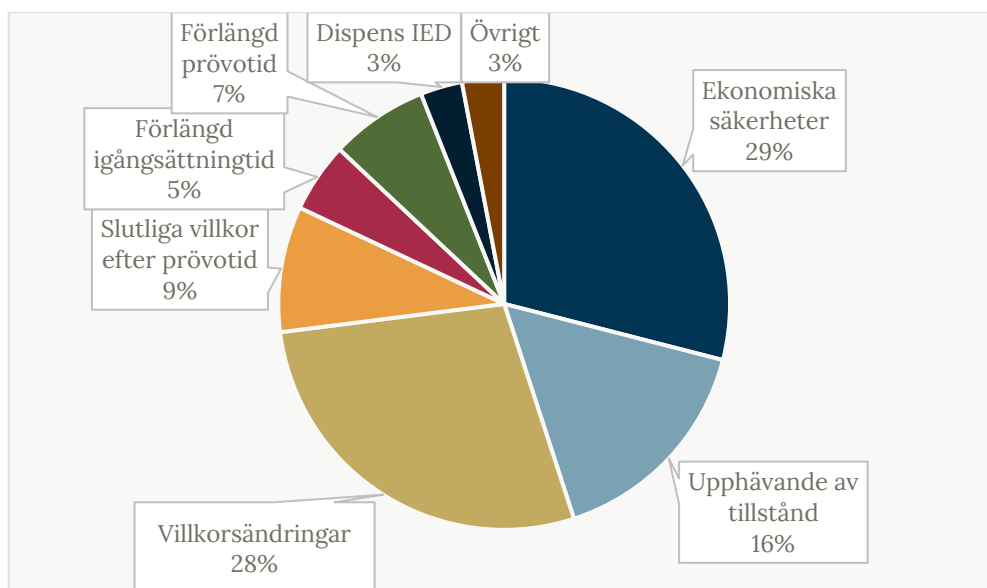
- Ekonomiska säkerheter (vanligen för täkter, vindkraftverk och vissa avfallsanläggningar)
- Upphävande av tillstånd (på verksamhetsutövarens begäran)
- Villkorsändringar
- Slutliga villkor efter en prøvotid
- Förlängd igångsättningstid
- Förlängd prøvotid
- Dispens från att följa utsläppsvärden enligt industriutsläppsförordningen (IED)
- Övrigt (Omprövning av tillstånd eller villkor, återkallande av tillstånd på tillsynsmyndighetens begäran, IED-dispenser, nedsättning av säkerhet m.m.)

MPD har beslutat i 55 övriga ärenden under 2023. Figur 9 nedan visar antalet meddelade beslut grafiskt.

Figur 9 Antal övriga MPD-beslut som rör miljöfarlig verksamhet 2017-2023

Antalet beslut som inte utgör helprövning eller ändringstillstånd har varit ganska lika de senaste 4 åren. Den övervägande delen övriga ärenden utgörs av ekonomiska säkerheter, villkorsändringar och upphävande av tillstånd, se Figur 10 nedan. Samtliga dessa tre ärendetyper är förhållandevis enkla och kräver vanligtvis inte så mycket handläggningstid.

Figur 10 Procentuell fördelning mellan övriga MPD-ärenden (ej helprövningar och ändringstillstånd) under 2023

Utöver detta har vi en del ärenden som avbryts (återkallas) av den sökande av olika skäl och i olika skeden i processen. Dessa syns inte i statistiken, men kräver ändå mer eller mindre arbetstid beroende på när i processen de återkallas.

Av Tabell 1 nedan framgår hur fördelningen mellan de olika ärendetyperna varierar från år till år. Det är ingenting vi styr över. Vi har dock generellt blivit mer restriktiva med att meddela provotider på senare år, vilket resulterat i färre beslut om slutliga villkor än vi hade för 6-7 år sedan.

Tabell 1 Ärendetyper av "övriga MPD-ärenden" 2017-2023

Ärendetyp	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ekonomiska säkerheter	21	15	24	21	23	10	17
Upphävande av tillstånd	10	12	26	10	5	17	9
Villkorsändringar	13	11	5	14	10	13	16
Slutliga villkor	11	6	8	5	4	4	5
Förlängd igångsättningstid	10	3	6	9	3	8	3
Förlängd provotid	7	1	1	0	0	3	4
Dispens IED	0	0	0	0	1	0	2
Övrigt	0	3	4	2	4	4	2

Övriga ärenden – total handläggningstid

Den totala handläggningstiden från inkommen ansökan till beslut för övriga MPD-ärenden under 2023 redovisas i Tabell 2 nedan.

Tabellen visar dels max- och min värden i antal dagar men även medelvärde och medianvärde per prövningskategori.

Tabell 2 Totala handläggningstider från inkommen ansökan till beslut i övriga MPD-ärenden 2023.

Ärendetyp	Antal dagar			
	Min-värden	Max-värden	Medelvärden	Medianvärden
Ekonomiska säkerheter	6	127	28	21
Upphävande av tillstånd	5	195	68	43
Villkorsändringar	54	213	125	127
Slutliga villkor efter prövotid	134	356	241	252
Förlängd igångsättningstid	27	78	52	52
Förlängd prövotid	28	95	57	53
Dispens IED	14	78	46	46
Övrigt	116	225	171	171

Av Tabell 2 ovan framgår att det är fastställande av slutliga villkor som tar längst tid. Som nämnts tidigare är MPD mer restriktiva med prövotider nu på grund av att det alltför ofta kommer in undermåliga utredningar efter en prövotid vilket kräver mycket kompletteringar och tar mycket handläggningstid i anspråk. Då är det ofta bättre att ärendet får ta lite längre tid men att frågan utreds inom ramen för prövningsärendet.

Ett upphävande av tillstånd går normalt relativt fort med en mediantid på en dryg månad. Att maxvärdet för ett upphävande ligger på drygt ett halvår beror på att sökanden inte är klar med saneringsarbeten eller annat som behöver vara klart innan de skickar in sin ansökan och MPD inväntar att detta blir klart innan tillståndet upphävs.

I kategorin "övriga ärenden" under 2023 ingår dels en begäran om upphävande av tillstånd på annan än verksamhetsutövarens initiativ samt en ansökan om dispens och alternativvärden från IED

(industriutsläppsdirektivet). Detta är ofta lite udda ärenden som ibland kräver omfattande utredningsarbeten och i dessa fall kan handläggningen ta relativt lång tid.

Yttranden till regeringen

Under 2023 har ansökningarna från två havsbaserade vindkraftsparker kommit in till regeringen som har gett Länsstyrelsen i Västra Götaland i uppdrag att bereda tillståndsansökningarna innan regeringen fattar beslut. Det har varit (och är fortfarande) ett intensivt arbete med många olika kompetenser från Länsstyrelsen som är inblandade.

Från vår prövningsenhet är det ca 2 årsarbetskrafter som jobbar med havsbaserad vindkraft.

Länsstyrelsen har lämnat över beslutsförslaget för Poseidon till regeringen. Vi ska lämna över beslutsförslag till regeringen i juni 2024 för Mareld och i februari 2025 för Västvind.

Yttranden i domstolsärenden

MMD är förstainstans

Länsstyrelsen har en viktig roll även när prövningen sker i Mark- och miljödomstolen (MMD) som första instans. Det gäller dels miljöfarliga verksamheter på A-nivå, dels miljöfarliga verksamheter på B-nivå som även utgör tillståndspliktig vattenverksamhet vilket gör att hela prövningen görs samlat i MMD. Förutom att delta i samrådet yttrar sig Länsstyrelsen över kompletteringsbehov, över tillåtlighet med förslag till villkor samt deltar vid förhandlingar.

För dessa ärenden har vi ingen möjlighet att styra över målens totala handläggningstid mer än att vi har att hålla oss till de yttrandetider vi får från MMD. Vi försöker undvika att begära förlängd tid men ibland går det inte att undvika.

I vårt län har vi haft en uppdelning på A-ärenden så att tillsynsenheten hanterar de ärenden där Länsstyrelsen har tillsynen medan prövningsenheten hanterar de ärenden där kommunen har tillsynen. Detta kommer att ändras under 2024 då alla samråd och yttranden för ärenden som prövas av domstol kommer att hållas ihop av prövningsenheten. Tillsynshandläggarna kommer fortsatt att yttra sig

och delta vid samråd.

Under 2023 har vi arbetat med totalt 40 domstolsärenden där MMD är första instans. Cirka 45 % av dessa utgörs av bergtäkter som även omfattar tillståndspliktig vattenverksamhet.

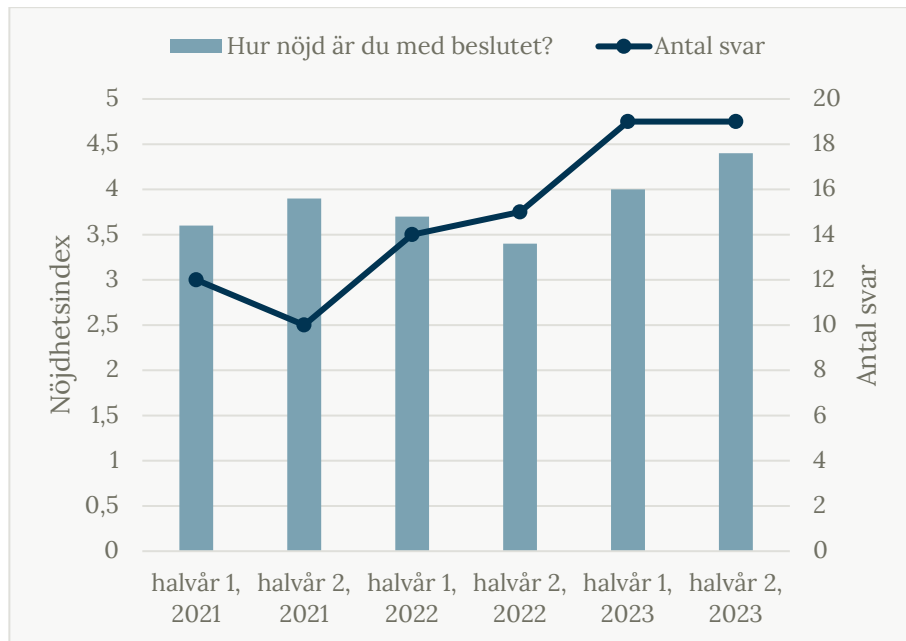
Cirka 15 % av målen utgörs av industriverksamheter där Novos nyetablering av en batterifabrik i Torslanda varit den klart största. Vid den prövningen användes ett nytt arbetssätt som vi kallar särskild projektorganisation, SPO, se mer om det under rubriken Samrådsuppdraget nedan.

Övriga verksamheter utgörs av verksamheter som normalt prövas på B-nivå, dvs av MPD men där verksamheten även utgör tillståndspliktig vattenverksamhet och därför lyfts till MMD. Det är verksamheter som avfall, fiskodling, hamn och ARV.

Enkät om nöjdhet

Vart tredje till fjärde år sedan 2013 har Länsstyrelsen i Västra Götaland gjort en varumärkesundersökning, bland annat till företag med miljöpåverkande verksamhet. Den handlade det mest om frågor som förtroende för myndigheten, kontaktvägar osv men från 2021 valde vi att göra en separat enkät till alla företag inklusive deras konsulter och ombud som fått tillstånd under året. Vi ställde där frågor om vad de tyckte att kontakten med oss fungerat, om de tyckte att våra informationsmaterial, yttranden och beslut varit tydliga och lätta att förstå, om handläggningstid och vad de tyckte om själva beslutet. De svarade på en skala 1 till 5 där 1 innebär inte alls nöjd och 5 innebär mycket nöjd.

I figur visas resultatet på frågan hur nöjda företagen är med sitt beslut.

Figur 11 *Staplarna visar medelvärdet på hur nöjda företagen är med beslutet på en skala 1 till 5 där 1 är inte alls nöjda och 5 är mycket nöjda. Linjen visar antalet svar.*

Av Figur 11 framgår att antalet svar har ökat genom åren men nöjdheten har varit relativt konstant strax under 4 med en liten ökning andra halvåret 2023.

Vad sökanden anser om handläggningstiden redovisas i Figur 12. Dels tiden från inlämnad ansökan fram till kompletteringsföreläggande eller kungörelse, dels tiden från sista komplettering eller kungörelse till beslut.

Figur 12 Staplarna visar medelvärdet på hur nöjda företagen är med handläggningstiden på en skala 1 till 5 där 1 är inte alls nöjda och 5 är mycket nöjda. Linjen visar antalet svar.

Av figuren ovan framgår att antalet svar har ökat genom åren. Sedan mätningen börjat har det funnits en något högre nöjdhet med handläggningstiden från inkommen ansökan till kompletteringsföreläggande eller kungörelse jämfört med den senare fasen i provningen, dvs från kungörelse till beslut. Länsstyrelsen i Västra Götaland har jobbat med att få en snabb start på ärenden och har interna måltider för att kompletteringsföreläggandet ska vara klart senast 8 veckor från inkommen ansökan vilket uppenbarligen uppfattas vara en ganska rimlig tid.

Aktiviteter under året

Samrådsuppdraget

Under 2023 har Västra Götaland deltagit i ett regeringsuppdrag om att utveckla metoder och samverkansformer för samråd om projekt som syftar till minskad miljö och klimatpåverkan. Utredningen landade i två koncept som prövats mer ingående; "Lätt att göra rätt" och "SPO – särskild projektorganisation". En av de avgörande lärdomarna i projektet är att det är viktigt att se samrådet som en process som uppmuntrar till dialog. De två koncepten uppmuntrar till att de svåra frågorna i projekten som ska prövas lyfts fram i ett tidigt skede och att alla inblandade arbetar för ett så öppet klimat som möjligt i samrådsprocessen.

Lätt att göra rätt, ett webbaserat verktyg innehåller ett flödesschema där både verksamhetsutövaren och länsstyrelsen kan följa vad som sker i de olika skedena i samrådsprocessen. Här får både verksamhetsutövaren och länsstyrelsens personal praktiska tips och svar på många frågor kring samrådsprocessen och kan vara mer förberedda inför samrådet.

Vid enstaka tillfällen aktualiseras miljöprövningsärenden med stor samhällspåverkan och komplexitet hos länsstyrelserna runt om i landet. För att hantera dessa komplexa prövningar kan länsstyrelsen organisera sig i särskild ordning. Ledningsgrupp/ansvarig chef bedömer utifrån ett antal kriterier om det är ändamålsenligt att formera en **särskild projektorganisation, SPO** som är en intern rutin för länsstyrelsens arbete. Med SPO menas att de sakkompetenser inom länsstyrelsen som behövs i ärendet frigörs och får ingå i en tillfällig organisation, ett team, för att gemensamt bidra till en effektiv prövningsprocess i särskilt komplexa prövningar, det blir normalt aktuellt i 0-1 ärende per Länsstyrelse och år.

Prövningshandläggarträff i Umeå

Sedan några år tillbaka träffas ett antal prövningshandläggare från hela landet för att diskutera prövning. På årets träff som hölls i Umeå höll Länsstyrelsen i Västra Götaland i ett pass där vi berättade om vårt arbetssätt och vilka åtgärder vi vidtagit för att effektivisera handläggningen och förbättra våra handläggningstider.

Tre prövningsdagar

Under året har konsulter, verksamhetsutövare och ombud bjudits in till Länsstyrelsen i Västra Götalands län för att prata miljöprövning. Träffarna hade tre olika teman; täkter, miljökvalitetsnormer för vatten och artskydd. Varje träff inleddes med ett gemensamt pass som var samma vid varje tillfälle och som innehöll allmän information om miljöprövning inkl. samråd. Sen var varje pass specialinriktat på sina respektive teman. Efter träffarna gjordes en utvärdering som visade att träffarna var uppskattade och vi fick också inspel till vad man önskar att vi tar upp på kommande träffar.

Västsvenska Handelskammaren

Under hösten ordnade vi tillsammans med Västsvenska handelskammaren en träff för företag om miljöprövning. Där pratade vi om prövningsprocessen, Miljöprövningsdelegationens och Länsstyrelsens olika roller i miljöprövningen, statistik om handläggningstider, vårt förbättringsarbete och det hölls även en

workshop, bl.a. om vad företagen såg kunde förbättras och hur de ville se en fortsatt dialog framåt.

Åtgärder och arbetssätt som effektiviserar arbetet

De åtgärder som vi vidtagit och som har haft effekt på våra förbättrade handläggningstider har varit;

- **Gemensam hantering av ärenden**

Vi ser alla prövningsärenden som "våra" ärenden och har lämnat stuprörstänket med egna uppdrag bakom oss. Vi tar ett gemensamt ansvar för att ärenden inte ska bli liggande hos en handläggare som för tillfället har en för hög arbetsbelastning. Det får till följd att ärenden kan byta handläggare. Det är inte optimalt men bättre än att ett ärende blir liggande. Det har samtidigt medfört att det är lättare att få hjälp när man känner att arbetsbelastningen är för hög.

- **Interna mål**

Vi har interna hjälpmål för handläggningstider som följs upp kontinuerligt med hela prövningsgruppen.

- **Vägledningsdokument**

Vi har ett internt vägledningsdokument som ganska detaljerat beskriver vårt arbetssätt. Genom aktiv återkoppling, utvärdering och ett inarbetat arbetssätt för att lämna förslag till förbättringar uppdaterar och förfinar vi löpande såväl vägledningsdokumentet som våra mallar. Dokumentet är till stor hjälp för alla medarbetare men särskilt för nyanställda.

- **Resurshandläggare**

Vi har ett system med en utpekad resurshandläggare för varje helprövning och varje ändringstillstånd. Resurshandläggaren stödjer den ordinarie handläggaren i knäckfrågor och utgör back-up om det behövs tillfällig stöttning.

- **Administrativ hjälp**

Från 2021 har handläggarna fått mer administrativ hjälp med att skriva kungörelser, skicka remisser, skicka ut begärda handlingar i pågående ärenden, föra in och kvalitetssäkra olika uppgifter i vår ärendelista och i vårt diariehanteringssystem, meddela andra myndigheter om inkommen ansökan, skriva adresslista i besluten m.m. Det har frigjort tid för handläggning.

- **Gemensamma PULS-möten**

Vi har gemensamma PULS-möten en gång varannan vecka för att få en bild av hur vi ligger till med alla våra ärenden. Vid dessa möten kan handläggaren flagga för att man behöver hjälp i ett ärende eller att man

har en lucka i ärendehandläggningen och kan hjälpa till. Vi försöker tidsätta när vi vill ha svar på kompletteringar med mera på ett sådant sätt att vi inte får alla svar på samma gång. PULS-mötena har skapat en gemensam bild av nuläget och vårt gemensamma resultat vilket skapat motivation att prioritera rätt.

- **Skillnad på MKB och liten MKB**

Vi har i allt högre utsträckning arbetat med att verkligen göra skillnad på MKB och liten MKB. Samrådsunderlaget ska utgöra grunden till den lilla MKB:n och behöver vara så pass fylligt att vi redan i samrådsskedet får en klar bild av vilka frågor som ger väsentliga miljöeffekter. Syftet är att vi ska kunna skriva ett så konkret beslut om ej betydande miljöpåverkan som möjligt och i bästa fall helt eliminera behovet av kompletteringar i ett senare skede. Vi välkomnar förslaget att ändra begreppet liten MKB till förenklat underlag då det förstärker skillnaden på ett tydligare sätt.

- **Internutbildningar av länsstyrelsens egen personal**

Under året har vi, precis som tidigare år, haft internutbildningar för ett hundratal kollegor på andra sakavdelningar och sakenheter om miljöprövningsprocessen. Fokus har varit att öka förståelsen för processen samt att diskutera rimliga krav på kompletteringar och förslag till villkor.

- **Gemensam planering**

I god tid inför jul och sommaresemestrar gör MPD och handläggarna en gemensam planering för hur vi ska prioritera olika ärenden sinsemellan för att inget ärende ska "tappa fart" när vi är lediga.

- **Ökad tillgänglighet av våra kungörelser**

Kommunikationsenheten skickar våra kungörelser om inkommet ärende respektive beslut till kommunerna så får de lägga ut dessa på sin hemsida (om de vill). Det ökar chansen att fler människor får kännedom om dem jämfört med att enbart publicera dem i dagstidningar och på vår hemsida.

- **Tidsplaner på försök**

I ärenden om helprövningar och ändringstillstånd har vi under året börjat upprätta en tidsplan för ärendets handläggning. Detta görs tills vidare som ett försök. Tidsplanen lämnas i samband med kungörelsen av att ansökan är komplett eller om kompletteringar behövs lämnas den i samband med kompletteringsföreläggandet.

Avstamp inför 2024

Nytt regeringsuppdrag

Länsstyrelsen i Västra Götaland fick i regleringsbrevet för 2024² i uppdrag att samordna länsstyrelsernas arbete med att vidta åtgärder som gör deras tillståndsprövning enligt miljöbalken mer effektiv och förutsebar, och som kortar handläggningstiderna. Vidare består uppdraget i att Länsstyrelserna ska utveckla sitt arbete med att förenkla för verksamhetsutövarna i tillståndsprocessen, och därmed öka näringslivets konkurrenskraft och främja den industriella klimatomställningen.

I arbetet ingår också att bidra med information till Naturvårdsverkets arbete med att ta fram och utveckla statistik, utveckla e-tjänster för tillståndsprövningar och utveckla samarbetet mellan länsstyrelserna, bl.a. för att hitta gemensamma arbetssätt och bedömningar som skapar en effektivare arbetsprocess.

Insatserna bör också bidra till att länsstyrelserna delar kompetens och bistår varandra vid arbetstoppar. Insatserna bör utgå ifrån det arbete som påbörjats genom tidigare regleringsbrevsuppdrag om effektivitet och enhetlighet i prövningsverksamheten.

Uppdraget ska senast den 31 december 2024 delredovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet). En samlad redovisning av uppdraget ska senast den 29 december 2025 lämnas till Regeringskansliet.

² Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Länsstyrelserna. Regeringsbeslut 2023-12-21, F12023/00435 m.fl.

Länstyrelsen
Västra Götaland

lansstyrelsen.se/vastragotaland